

TDOK-nummer

TDOK 2014:0596

Dokumentdatum

2025-12-04

Version

5.0

Fastställt av

Chef VO Underhåll

Gäller från

2025-12-05

Ersätter

4.0

Skapat av

Eriksson Ulf

Konfidentialitetsnivå

1 Ej känslig

BVS 544.94010 - Behörighet Växelkontrollant

Detta dokument ingår i Trafikverkets säkerhetsstyrningssystem för järnväg. Se särskilda regler för förvaltning av Säkerhetstillstånd.

Innehållsförteckning

1	Syfte	2
2	Omfattning	2
3	Hjälpmedel och referenser	2
4	Definitioner och förkortningar	2
5	Ansvar	3
5.1	Krav på företag	3
5.2	Krav på växelkontrollant.....	3
5.3	Övriga krav.....	3
6	Behörighetskrav på växelkontrollant	4
6.1	Egenskaper	4
6.2	Kunskaper	4
6.3	Erfarenheter	4
6.3.1	Ny behörighet	4
6.3.2	Förnyad behörighet	4
6.4	Övriga krav	5
6.5	Klassificering av behörighet	5
7	Behörighetsprövning	5
7.1	Underlag för beslut om behörighet.....	5
7.2	Registrering av behörighet	6
7.3	Behörighets giltighet	6
7.4	Revision	6
7.5	Återkallelse av behörighet.....	6
	Versionslogg	8

TDOK-nummer

TDOK 2014:0596

Version

5.0

1 Syfte

Denna standard ska tillämpas för att skapa ett system, och ett gemensamt synsätt vid urval och bedömning av växelkontrollanter.

2 Omfattning

Denna standard beskriver:

- Krav på organisationsenhet eller det företag som genomför kontrollbesiktning i signalanläggningar.
- Behörighetskrav för växelkontrollant.
- Grundläggande rutiner för behörighetsprövning.

Den personliga behörigheten innebär att en person bedömts inneha kompetens för att utföra kontrollbesiktning efter ingrepp i växlars och spårspärrars mekaniska delar enligt TRVINFRA-00308 Ibruktage- och kontrollbesiktning.

3 Hjälpmedel och referenser

3.1 Hjälpmedel

Intet.

3.2 Referenser

TDOK 2014:0230
TRVINFRA-00308

Trafikverkets kompetenskrav för tillträdes- och trafiksäkerhetsfunktioner
Ibruktage- och kontrollbesiktning

4 Definitioner och förkortningar

4.1 Definitioner

Växelkontrollant

Den person som utför kontrollbesiktning av växlars och spårspärrars mekaniska delar enligt TRVINFRA-00308 Ibruktage- och kontrollbesiktning.

I övrigt används termer och begrepp enligt TRVINFRA-00301.

4.2 Förkortningar

Intet.

TDOK-nummer

TDOK 2014:0596

Version

5.0

5 Ansvar

Den organisationsenhet eller det företag som genomför besiktningar i signaltekniska säkerhetsanläggningar ska ha ansvariga personer anställda som ansvarar för:

- Expertstöd (teknikansvarig).
- Regelansvar med avseende på styrande dokument.
- Utredare eller kontaktperson för signaltekniska avvikelser.

Dessa ansvariga personer

- ska ha innehaft behörighet som signalsäkerhetsfunktionär i minst 6 år, utfärdad av Trafikverket
- kan inte vara samma person
- ska arbeta inom det signaltekniska området med Trafikverkets signalanläggningar
- ska kontinuerligt följa utvecklingen inom sitt ansvarsområde.

5.1 Krav på företag

Trafikverket Verksamhetsområde Underhåll genomför en bedömning vid ett möte med de företag som första gången ansöker om behörighet för anställd personal.

Följande ingår i bedömningen

- Organisationsenhetens eller företagets fastställda och dokumenterade rutiner och kontrollsystem för hantering av åtgärder enligt denna standard.
- Kompetensen hos de ansvariga personerna enligt avsnitt "Ansvar" ovan.

5.2 Krav på växelkontrollant

Växelkontrollanten ska vara fri från sådan påverkan som kan inverka negativt på arbetet och dess kvalitet.

Växelkontrollantens primära ansvar är att genom kontrollbesiktning, enligt TRVINFRA-00308 Ibruktagande- och kontrollbesiktning, säkerställa att mekaniska delar av växlar och spårspärrar fungerar på avsett sätt och därefter signera checklista.

Växelkontrollanten ska bedöma om uppdrag ligger inom vederbörandes kompetensområde. Om så inte är fallet ska denne, utan dröjsmål, anmäla detta till sin chef som ansvarar för att omfördela uppdraget.

5.3 Övriga krav

De företag som genomför kontrollbesiktningar i Trafikverkets säkerhetsanläggningar ska delta med minst en representant på seminarier som anordnas av Trafikverket.

TDOK-nummer

TDOK 2014:0596

Version

5.0

6 Behörighetskrav på växelkontrollant

Vid urval ska nedan angivna krav uppfyllas.

6.1 Egenskaper

Vid bedömning av den sökande ska följande egenskaper beaktas:

- Integritet och insikt att avsäga sig uppdrag för vilket kompetensen är bristfällig.
- God stresstålighet, iakttagelseförmåga, ansvarskänsla och gott omdöme.
- Förmåga att kunna rapportera anmärkningar på ett klart och entydigt sätt.

6.2 Kunskaper

Växelkontrollant ska ha kunskaper om:

- De normer som gäller för kontrollbesiktning efter utbyte eller reparation av mekaniska anläggningsdelar som påverkar säkerheten och om hur dessa skall tillämpas motsvarande godkänt resultat i Trafikverksskolans utbildning¹ Mekaniskt underhåll av omläggingsanordning i växel och spårspärr med kurskoden BSVXLB.
- Grundläggande banteknik och spårväxlar motsvarande godkänt resultat i:
 - Trafikverksskolans utbildning Banteknik för underhållspersonal med kurskoderna BBUHBT1-BBUHBT2.
 - Utbildning Underhåll och revision av spårväxlar med kurskod BBURVX eller Grundläggande spårsvetsning med kurskoden BBGSPS.
- Vanligast förekommande omläggings- och kontrollanordningars uppbyggnad och funktion motsvarande godkänt resultat i Trafikverksskolans utbildning BSVXLB².

6.3 Erfarenheter

Den sökande ska ha erfarenhet enligt nedan. Ny behörighet söks av person som inte tidigare varit behörig och av person vars behörighets giltighet har upphört. Förnyad behörighet söks av en person som innehar behörighet.

Den som söker behörighet skall ha erfarenhet av bantekniskt arbete med byggnation eller underhåll av spårväxlar.

6.3.1 NY BEHÖRIGHET

Den som söker behörighet för första gången skall under en period av minst sex månader ha arbetat med mekaniska delar av omläggings- och kontrollanordningar. Och under denna tid utfört kontrollbesiktning vid minst fem tillfällen under handledning av behörig SISÄ-kontrollant. Denna period av praktik och handledning skall:

- Påbörjas i samband med avslutad utbildning BSVXLB.
- Direkt föregå ansökningstillfället

6.3.2 FÖRNYAD BEHÖRIGHET

Den som söker förnyad behörighet skall:

¹ Utbildningen behandlar de idag vanligast förekommande kontroll- och omläggingsanordningarna JEA 52, 53, 72 och 73.

² Utbildningen behandlar de idag vanligast förekommande kontroll- och omläggingsanordningarna JEA 52, 53, 72 och 73.

TDOK-nummer

TDOK 2014:0596

Version

5.0

- Under tiden från föregående behörighetsprövning ha arbetat med mekaniska delar av omlägnings- och kontrollanordningar.
- Utfört kontrollbesiktning vid minst tre dokumenterade tillfällen.
- Om uppehållet varit längre än 6 månader ska en ny ansökan om behörighet göras som föregås av x månaders praktik.

6.4 Övriga krav

Person som söker behörighet ska:

- Uppfylla hälsokrav³ enligt blankett TÅGDOK 1052 "Hälsodeklaration – personal med säkerhetskritiska arbetsuppgifter", kategori H3 enligt TDOK 2014:0230.

Det åligger behörig växelkontrollant att kontinuerligt följa utvecklingen inom behörighetsområdet, och vid behov inhämta information inom detta.

6.5 Klassificering av behörighet

Behörighet för växelkontrollant delas in i klasser och finns att ansöka om på Trafikverket.se.

För varje klass gäller att den sökande ska uppfylla krav enligt andra punktsatsen i avsnitt 0 och tillämpliga delar av avsnitt 6.3 i denna standard.

7 Behörighetsprövning

Behörighetsprövning utförs av Trafikverket Verksamhetsområde Underhåll. Underlag för prövning ska levereras av den organisationsenhet eller det företag som ansöker om behörighet för anställd.

Trafikverket Verksamhetsområde Underhåll ska utse en handläggare som bereder beslut genom att opartiskt kontrollera och bedöma ansökan. Handläggare kan komplettera informationen om den sökande genom att:

- Begära in yttrande från den eller de som har god kännedom om den sökande.
- Genomföra en intervju med den sökande.

Trafikverket Underhåll utfärdar behörighetsbevis enligt förlaga i bilaga 2. Beslut och underlag för detta ska arkiveras.

7.1 Underlag för beslut om behörighet

Underlag för beslut om behörighet utgörs av ansökningsformulär som finns på Trafikverket.se.

Ansökningsformuläret ska innehålla följande för ny och utökad behörighet:

- Text som beskriver den sökandes erfarenheter inom sökt klass/er.
- Utbildningsintyg för genomförda kurser för sökt klass/er.

Ansökningsformuläret kan vid behov förses med bifogade filer som närmare beskriver den sökandes erfarenhet samt kompetens.

Om giltighetstiden gått ut för tidigare behörighet vid ansökningstillfället och uppehållet är mer än 6 månader hanteras ansökan som ny.

Ansökningsformuläret ska attesteras av den person som ansökan gäller och dennes ansvarige chef. Med attesten intygar chefen uppgifternas riktighet samt att den sökandes egenskaper överensstämmer med kraven enligt punkt 6.1 och att övriga krav i denna standard är uppfyllda.

³ Exempel på yrkesroller som innehåller funktioner enligt kategori H3 i TDOK 2014:0230 är ibruktagandebesiktningsman och signalsäkerhetskontrollant.

TDOK-nummer

TDOK 2014:0596

Version

5.0

7.2 Registrering av behörighet

En förteckning över utfärdade behörigheter för växelkontrollanter med giltighetstid förs av Trafikverket.

7.3 Behörighets giltighet

Behörighet gäller inom hela Trafikverket under ett år från utfärdandet.

Ny ansökan om behörighet ska göras:

- Om behörig växelkontrollant byter arbetsgivare.
- Vid förnyelse av behörighet, senast två månader innan befintlig behörighet löper ut.

7.4 Revision

Företag med behörig personal enligt denna standard kan komma att bli föremål för Trafikverkets revision.

7.5 Återkallelse av behörighet

Om brister i genomförande av en kontrollbesiktning eller annan avvikelse som fordrar utredning inträffar skall den inblandade växelkontrollantens behörighet bli vilande genom företagets försorg och rapportering ska omgående ske till Trafikverket.

Baserat på utredningens resultat ska växelkontrollantens arbetsgivare föreslå åtgärder för att hantera situationen. En handlingsplan ska tas fram av företaget för den aktuella avvikelsen.

Inkomna underlag bedöms av Trafikverket som därefter aktiverar behörigheten.

Beroende på avvikelsernas art och de omständigheter som föreligger kan behörigheten återkallas helt eller delvis av Trafikverket.

Som växelkontrollant

Tilldelad

Namn: *Gustav Granskare*

Personnummer: *xxyyzz-nnnn*

Stationeringsort: *Vinkelboda*

Utfärdat av: Anläggningsområde XX

Ort och datum: X-stad 2009-12-22

Underskrift:

Giltigt t.o.m. 2011-12-22

2026-06-17, ERSATT AV: TRVINFRA-00320

TDOK-nummer
TDOK 2014:0596

Version
5.0

Versionslogg

Fastställd version	Dokumentdatum	Ändring	Namn
5.0	2025-12-05	Ändrat krav för Säkerhetsprovning, ändrad hantering för hälsokrav.	Guido Gustafsson
4.0	2023-02-28	Ansvar, ansökan, behörighetsprovning, återkallelse	Guido Gustafsson
3.0	2020-03-31	Hälsokrav, säkerhetsskyddslag	Guido Gustafsson
2.0	2018-01-16	Säkerhetsprovning	Guido Gustafsson
1.0	2015-04-01	Konvertering till TDOK	Dahlin Sabina
BVS 544.94010	2009-01-19	Utgiven som standard	
BVF 544.94010	2001-02-16	Utgiven som föreskrift	

SLOPP

2026-06-17, ERSATT AV: TRVINFRA-00320